

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת נח | תשפ"ו | גיליון 66

לאכול בשר זה אכזרי?
שו"ת בעבודת ה'

עמוד 30

איזה רוח הקודש
קיבלנו בסוכות
שממשיכה איתנו לכל
השנה?
לשאוב רוח הקודש

עמוד 18

כיצד ייתכן
שהטירדה
הגשמית מועילה
לתפילה
מעלת התפילה
על הגשמיות

עמוד 8

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי - מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

אנו שמחים להגיש בפניכם עלון מעמקים נוסף מלא בחידושים חשובים ב'השכלה חסידית' ובעבודת ה'.

המאמר הראשון "תיבת נח וקדושת הברית" כרגיל הוא על פרשת השבוע, והפעם על תיקון פגם הברית (אנו מזכירים שבנושא זה יש חוברת חשובה "תשובה בשמחה" שניתן לקנותה אצלנו).

המאמר השני "מעלת התפלה על הגשמיות" הוא מאמר חשוב ויסודי על עבודת התפלה עפ"י מאמר של אדמו"ר הזקן על פרשת השבוע.

המאמר השלישי "לשאוב רוח הקדש" הוא מאמר בסיסי שמסביר בטוב טעם מהי רוח הקדש אותה אנו מקבלים בסוכות (מומלץ לשמור מאמר כי בשבוע הבא בעז"ה יהיה מאמר המשך)

המאמר הרביעי הוא מדור חדש. תפתחו ותראו בעצמיכם!!

ואחרון חביב השו"ת המיוחד בענייני עבודת ה' - והפעם על צמחונות, אכילת בשר וקרבנות

שבת שלום ומבורך, המערכת

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 - יוסף חיים

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

תיבת נח וקדושת הברית

מי המבול משולים להרהורי העבירה השותפים את האדם שנפל בתאוות, תיבת נח היא האור בקצה המנהרה. ה' הציל את נח ממי המבול על ידי העיסוק בבניית התיבה ובבניית דרך חיים מתוקנת יותר

פרשתנו פרשת נח עוסקת בסיפור המבול שהשחית את העולם, ובתיבת נח שהצילה אותו ואת בניו מטביעה. על ידי הצלה זו, המשיך נח את קיום העולם בכלל ואת קיום המין האנושי בפרט.

הסיבה לכך שעונש המבול בא על העולם הוא "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ", העוון הידוע של השחתת הזרע. כאשר האדם שקוע בפגם הברית ח"ו המחשבות והרהורי העבירה השוטפות אותו, דומות במידה רבה למי המבול השוטפים את העולם.

בשלב הראשון האדם מגרה את עצמו ביצר העריות, כי הוא מרגיש שיהיה לו תענוג וחמימות מההתעסקות עם היצר. היצר נברא בצורה כזו שתגרום לאדם תענוג כדי שיהיה לאדם כלים וכח להתחתן, לקשור קשר חזק עם אשתו ולהעמיד תולדות. כאשר האדם מנסה להרגיש את תחושת התענוג שיש ביצר, הוא בעצם הופך את היחס בין האמצעי למטרה. במקום שהמטרה תהיה לקשור קשר והאמצעי יהיה היצר, הקשר נהיה רק אמצעי כדי להשיג את המטרה – היצר.

כאשר המטרה היא הקשר והיצר הוא רק אמצעי, אז יש ליצר גבולות והוא בא לידי ביטוי במקום ובזמן שמרסנים אותו. אך כאשר היצר הופך להיות מטרתו של האדם, האדם כל הזמן רוצה לספק את צרכיו הייצריים ומיד כאשר הוא מספק את צרכיו הם צצים שוב, כך האדם נהיה כבול לייצר שמוליד בתוכו שוב ושוב את הצורך לספק את תאוותו.

כאשר האדם נכנס לתוך המקום בו הוא תמיד צריך לספק את תאוותו, היצר הנעים והנחמד הופך למצוקה קיומית הרודפת את האדם גם בעל כורחו. המחשבות הרודפות אותו דומות למי המבול השותפים את העולם.

המאיסה של האדם בחייו – המאיסה של ה' בעולמו

כאשר העיסוק ביצר הופך למצוקה, האדם מרגיש שהמקום הכי פנימי שלו, בו יש לו תענוג מעצמו, הופך להיות מקום של מצוקה בשבילו. תחושה זו הנובעת מההתעסקות של האדם עם היצר והשחתת הזרע גורמת לאדם להיות עצוב, ולשאול את עצמו האם יש טעם לחייו. כאשר בני האדם עצובים, ולא יודעים האם יש טעם לכך שה' ברא אותם, ה' בעצמו גם כן שואל: האם יש טעם לברוא אנשים שלא שמחים בכך שהוא ברא אותם? כמו שכתוב 'וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל ליבו'.

הדבר דומה לאדם שיצר לעצמו מקום שיגרום לו תענוג ובו הוא יוכל לנוח. בסופו של דבר אותו מקום עושה לאדם הרבה 'כאב ראש', וגורם לו להתעסק איתו כל הזמן. האדם מרגיש שבמקום שיהיה לו תענוג ומנוחה, יש לו עיסוקים רבים ולא נעימים שגורמים לו לאי שקט.

ה' ברא את העולם, מתוך מחשבה שהעולם יהיה מקום שבו יהיה לו תענוג מהאנשים אותם הוא בורא, כדוגמת אדם שיש לו תענוג ממשפחתו. אך כיוון שהאדם מתעסק באופן תמידי עם היצר ושואל את עצמו האם יש טעם לכך שהוא חי, ה' אומר שהעולם אותו הוא ברא לא גורם לו לתענוג, אינו מקום בו הוא יכול לנוח, להיפך, העולם אותו הוא ברא גורם לו 'להתעצב אל ליבו' ולחוסר שקט.

ה' הביא את המבול כביכול כי הוא רצה שקט, נמאס לו להיות עסוק בעל כרחו בתקשורת עם אנשים שאינם רוצים בקיומם כנבראים וממילא אינם רוצים בקיומו כבורא.

ונח מצא חן בעיני ה'

אמנם ה' הביא את המבול כדי להיפטר מהעולם שמטריד אותו, אך הוא עושה זאת אך ורק בגלל שהברואים אינם שמחים בחיים שהוא נותן להם. אם

העולם היה מקום שממנו היה לו תענוג ומנוחה, הוא היה בורא אותו בשמחה וכל שכן שלא היה משחית אותו.

כאשר ה' הציל את נח הצדיק ממי המבול, הוא הביא לידי ביטוי את הרצון שלו בעולם טוב יותר. נח היה איש אחד בעולם שעשה לה' נחת רוח, דרכו ה' ביטא את הרצון לפיו הוא עדיין מחפש שהעולם יתן לו תענוג ומנוחה.

להתנתק מהיצר – לבנות תיבה

כאשר ה' הציף את העולם במי המבול, הוא אמר לנח הצדיק לבנות תיבה ולהיכנס לתוכה, וכך להינצל ממי המבול. העולם כולו היה מוצף במים שהשחיתו את המציאות, אבל נח היה במקום שבו ה' אמר לו להיות, מקום שבו אין מבול.

תיבת נח מסמלת את הרצון של ה' שהאדם יתמקד בדרך חיים טובה. ה' אמר לנח לבנות תיבה, ובכך אמר מה הוא רוצה שהאדם יעשה. ה' אמר שהוא רוצה שנח ייכנס לתיבה, ובכך הוא גם אמר בעצם שהוא לא רוצה שהאנשים יתעסקו עם היצר כל הזמן, כמו אנשי דור המבול.

ציווי ה' לנח לבנות תיבה ולהיכנס אליה, מתווה דרך מסויימת. כאשר נח בנה את התיבה ונכנס אליה, הוא בחר ללכת בדרך אותה ה' רוצה, ולהסיח את הדעת מכל התאוות והפיתויים. חכמינו אומרים שנח בנה את התיבה במשך מאה ועשרים שנה, נח התאמץ מאוד להתמקד בדרך חיים אותה ה' אומר לו, ולהסיח את הדעת מצורות חיים שאין לה' חפץ בהן.

הדבר דומה להורים שרוצים שלבנם יהיו חיים טובים, ולכן הם מכווינים אותו לדרך טובה, מגדלים אותו ומראים לו כיצד לחיות. אם ההורים לא יאמרו לבנם שום דבר, הוא יצטרך לבדוק את כל מה שעולה בדעתו וכל מה שנקרה בדרכו כדי לדעת כיצד כדאי לחיות, לאחר כל המאמצים בסופו של דבר סביר להניח שהאדם כלל לא יצליח לדעת מה באמת טוב.

ה' רוצה שהאדם יחיה חיים טובים, ולשם כך הוא ממקד את האדם ומכוון אותו להתחתן ולהוליד ילדים וליישב את העולם. בכך ה' מתווה לאדם את הדרך שעל ידה הוא יוכל להינצל מההטרדה הבלתי פוסקת של היצר. על האדם להתמקד ולצטנן בדרך שבה ה' מוליך אותו, ולהסיח את הדעת מכל דבר שהוא לא חלק

מרצון ה'. כמו שה' אמר לנח לבנות תיבה כדי להינצל מהמבול, כך ה' אומר לנו לבנות בתים וליישב את העולם כדי להינצל ממבול התאוות. ללא הדחיפה והרצון של ה' אליו אנו מתמסרים לא היינו מצליחים לעמוד בלחצים – אילמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו.

כאשר התורה מספרת לנו על המבול, על נח והתיבה, היא מלמדת אותנו כיצד להתגבר על היצר וכך להיפטר מהטרדה הבלתי פוסקת שלו. המחשבה שהאנשים מתגלגלים בעולם ללא סיבה, ואין שום דרך חיים שה' רוצה בה, גורמת לאדם להיות עסוק-טרוד ביצר כל הזמן. לעומת זאת ההבנה שה' רוצה מאיתנו שנחיה חיים טובים, עוזרת לנו להבין שנכון ואפשר להסיח את הדעת מן היצר, והיא אף נותנת לנו כח לעשות זאת.

רוצה לשמוע
שיעורים נוספים?

נהנית?

לשמיעת שיעורי הרב במגוון נושאים:

חסידות, כתבי האר"י, פרשת השבוע, תורת הנפש, עבודת ה' ועוד

חייג לקול הלשון 073-371-8149

מעלת התפילה על הגשמיות

התבוננות עמוקה ויסודית במאמר "מים רבים" בתורה אור על פרשת נח. מתוך השיעור השבועי שניתן ביום ראשון. יצויין כי בשנים עברו נין שיעור מכיוון שונה על המאמר, והוא נשלח ברשימת התפוצה. ניתן לקבלו בכתובת shiurimshapira@gmail.com

חזרה על מבנה המאמר

אדמו"ר הזקן מתחיל מהשוואה בין מי המבול לבין משהו בעבודת ה'. הוא אומר שמי המבול אלו טרדות הפרנסה, הוא מביא על זה את הפסוק "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", שאפילו שיש מים רבים בכל אופן יש אהבה מסותרת שהיא יותר חזקה והיא נשמרת.

ואז הוא אומר שלמרות שמי המבול נקראים טרדות הפרנסה הם גם נקראים בצורה חיובית "מי נח". כלומר בתורה זה נקרא "מי המבול" דהיינו שהמים הם לא טובים, אך בנביא הם נקראים "מי נח" ומשמע שהם כן טובים, שהרי הם נקראים על שם נח הצדיק ולא על שם הרשעים. ואז הוא מסביר באריכות מדוע זה נקרא מים טובים, שהם מסירים את הטומאה, שהתרבתה מאוד.

ואז כשהוא בא להסביר את זה הוא אומר שכשאדם בא לעבוד את ה' והוא טרוד בטרדות הפרנסה אז הוא מתפלל לה' והתפילה שלו היא מאוד חשובה ומעולה, כי מכיוון שהוא נמצא בחושך גדול הוא בעצם צועק חזק אז התפילה שלו מאוד חזקה, יותר אפילו מאשר התפילה של התלמידי חכמים.

יוצא שבעצם התפלה הזאת היא הופכת את המים מ"מי מבול" להיות "מי נח". וזה נקרא שנח בא אל התיבה, אל תיבות התפלה.

עד כאן המהלך בגדול עד הנקודה. אח"כ (בקטע שמתחיל לדבר על הפסוק "אם יתן איש") הוא כותב שכמו שיש מעלה גדולה בתפלה הזאת על פני תורה, כך יש גם מעלה במצוות, הוא מחבר בעצם את התפלה והמצוות ביחד, ואת התורה

הוא שם בצד שני. הוא אומר שמה שיורד למקום יותר נמוך הוא יותר גבוה, גם המצוות וגם התפלה נוגעים בעולם הגשמי, לעומת זאת התורה לא עוסקת בגשמיות לכן היא פחות גבוהה. זה החלק השני.

לאחר מכן הוא מוסיף שבעצם התפלה נקראת תשובה, ואחרי זה מסביר באריכות על ההבדל בין הגבורה ועולם התהו לחסד ועולם התיקון, זה אפשר לומר כמעט הסיום של המאמר.

עיקר התפלה היא לא התעלות אלא ירידה

התפיסה הפשוטה שלנו לתפילה היא די הפוכה מהתפיסה הכתובה פה במאמר¹. בד"כ אנחנו רגילים לדבר על התפילה בתור התעלות, זמן של 'מוחין', אך אדמו"ר הזקן אומר כאן שאמנם כשתלמיד חכם מתפלל הוא בהתעלות, הוא מרגיש דבקות בבורא, אבל התפלה היותר חשובה היא התפלה של בעלי העסקים, שהיא תפלה מתוך חושך, היא באמת דומה לתפלה של בעלי תשובה, שאדם צועק חזק מאוד שיש לו קשיים בפרנסה, ואז התפלה שלו היא משהו אחר, היא ממש מעומק הלב.

כדי להבין את התפלה בסיטואציה הזאת קודם כל הוא מדבר על כך שהתפלה קשורה דווקא לגשמיות (ובכך יש בה את המעלה שיש בקיום מצוות גשמיות על פני לימוד תורה). מה מיוחד בכך שהתפילה היא דווקא על גשמיות? הוא אומר שבעצם כשאני מתפלל על גשמיות אני רוצה שהקב"ה יהיה מוחשי לי כביכול כמו הגשמיות, כשאני מתפלל על גשמיות אני מחפש שהקב"ה יתגלה בממשות של המציאות, אני רוצה שהקב"ה יהיה מגושם², משא"כ כשאני רוצה תפילה בתור התעלות אני כאילו מחפש רוחניות.

התעלות. ואכן, עוד מעט נסביר שזה באמת גורם להתעלות, אבל לא להתעלות הפשוטה אלא להתעלות מסוג אחר. אך בשביל לשים לב שזה לא ההתעלות הפשוטה קודם כל נגיד כאילו זה בכלל לא התעלות אלא זה כדי שהקב"ה יתגלה בגשמיות, זה הצורה של התפלה.

¹ לכן המאמר הזה הוא מאוד משמעותי.

² זה מפתיע אדמו"ר הזקן אומר שיש מעלה גדולה דווקא שזה כך, הייתי חושב שזה לא טוב, שתפילה של התעלות היא העיקר, ואדרבה גם התפילה על הצרכים הגשמיים הייתי חושב שהיא לצורך

חיפוש הארה לעומת לאשתאבא בגופא דמלכא

אמנם כשאדמו"ר הזקן אומר את הדברים האלו הוא אומר אותם בדיוק הפוך מאיך שאני אמרתי אותם עכשיו. אם מישהו יקרא את המאמר הוא לא ימצא בכלל את מה שאני אומר, מה שכתוב במאמר נראה רחוק כמזרח ממערב ממה שאני אמרתי. במאמר כתוב שהתפילה של בעלי העסקים היא התעלות הרבה יותר גדולה מהתפילה של תלמידי החכמים. הוא אומר שסתם כך כשהאדם מתפלל הוא רוצה שתהיה לו הארה מלמעלה, שתהיה לו התלהבות בתפילה או דבקות או התרוממות, הוא רוצה להימשך אל ה' – הוא בעצם מחפש רק 'זיו'; אך כאשר האדם מתפלל על גשמיות בעצם הוא רוצה "לאשתאבא בגופא דמלכא".³

בפשטות הייתי חושב שכאשר האדם מתפלל על גשמיות הוא לא רוצה שתהיה לו איזה הארה אלא הוא רוצה שיהיה לו את הגשמיות שהוא מתפלל עליה,⁴ אך באופן מפתיע אדמו"ר הזקן כותב בדיוק להיפך, הוא רוצה שיהיה לו יותר מאשר הארה, אלא ממש להישאב בגוף המלך. אז צריך להבין עכשיו איך הוא מסתכל על התפילה.

כאשר האדם רוצה להשתאב בגופא דמלכא הוא בעצם רוצה שלא תהיה רק איזה הארה אלא הוא רוצה להרגיש את הממשות של הקב"ה.⁵ כאשר אדם רוצה ג"ע תחתון וג"ע עליון זה יחסית משהו פחות ממשי, אך כשהאדם טרוד בטרדות

להיות דבוק בה'. ובגלל שבמשך היום הוא רחוק מה' אז ממילא כשהוא בא להתפלל, הוא מתפלל יותר בעומק. לעומת ת"ח שכשהוא בא להתפלל הוא לא כ"כ מרגיש רחוק אז ממילא התפילה היא פחות עמוקה. אך אם זה כך יוצא שזה לא באמת קשור לטרדות הפרנסה, העניין הוא שאין לו זמן ללמוד וממילא הוא במשך היום רחוק, אבל הטרדות הם לא הבעיה כאן. חוץ מזה שהיה לכאורה ראוי לדבר כאן על אדם חוטא ולהגיד שהתפילה שלו יותר.

⁵ לזה הוא קורא אהבת "בכל מאדך", היינו להרגיש שה' הוא ממשי מאד מאד מאד.

³ כאן המקום של הפתגם הידוע "אני לא רוצה את הגן עדן התחתון וגם לא את הגן עדן העליון, אלא רק אותך בעצמך". כלומר אם בתפלה או בתורה אני רוצה התרוממות זה נקרא שאני רוצה ג"ע תחתון או ג"ע עליון, אך אם אני טרוד בטרדות הפרנסה ומתפלל על הגשמיות זה נקרא דאני לא רוצה את הגן עדן אלא רק את ה' בעצמו.

⁴ אמנם אפשר לקרוא את המאמר כמו 'דוס', ולומר שאדמו"ר הזקן לא מתכוון לאחד שמתפלל על הפרנסה וגם בזמן התפילה הוא טרוד בטרדות הפרנסה, אלא הוא מתכוון לאחד שבמשך היום הוא אכן טרוד בפרנסה אך בזמן התפילה הוא רוצה

הפרנסה הוא בעצם נתון וטרוד בממשות. כך אני מבין את המאמר, את הנקודה הזו אני רוצה יותר להסביר:

לחפש שהקב"ה יהיה יותר ממשי מהגשמיות

אם כאשר האדם מחפש את הקב"ה הוא מחפש רוחניות, אז הוא בעצם מרגיש שהקב"ה הוא יותר רוחני מהרוחניות שלו. כשהאדם רוצה להגיד שהקב"ה עוד יותר רוחני מהרוחניות שלו אפשר להגיד שהוא הופך להיות עוד יותר 'אין'. אמנם אנחנו לא רוצים להגיד 'אין', אנחנו רוצים להגיד שיש פה משהו שהוא באמת עם חיות, אז הוא קורא לכך 'זיו'. כלומר יש הארה קטנה ויש הארה גדולה. הקב"ה מאיר מאד, ואני יכול לזכות יותר ויותר להארה. כך אני רואה את זה כאשר אני מסתכל מה אני רוצה כשאני רוצה להתעלות ברוחניות.

אך כאשר אדם טרוד בטרדות הפרנסה, והוא מרגיש תלוי לגמרי במציאות הממשית, אז גם כאשר הוא בא להתפלל, מה הוא אומר בתפילה? הוא בעצם אומר שכל הגשמיות מגיעה מהקב"ה. כדי להגיד שהגשמיות מגיעה מהקב"ה, האדם צריך להרגיש שהקב"ה הוא לא פחות ממשי מהגשמיות. אדרבא הוא יותר ממשי מהגשמיות.

אם אני אומר שהקב"ה הוא השורש לכל הפרנסה פה והוא מי שמביא את הפרנסה – אז אני בעצם אומר שהקב"ה הוא יותר ממשי מהגשמיות. וכל הממשות של הגשמיות היא לא יותר ממשית אלא היא יותר גסה ויותר חולפת. ואז בעצם, כמה שאני רוצה את המציאות כממשית אני רוצה להגיד שהקב"ה הוא יותר ממשי. ואין למציאות ממשות מצד עצמה, אלא הממשות שלה היא רק בגלל שהקב"ה נותן לה את היכולת להיות ממשית. ולכן בעצם הוא יותר ממשי ממנה.

כשאני מסתכל ככה על העולם, אז בתפילה אני רואה את העולם כמציאות פחות ממשית מהמציאות של ה', וזה פועל אצלי שאני נשאב להיות בגופא דמלכא.

זה כבר לא רק איזה 'זיו' ו'הארה', אני לא נהנה מאיזה הארה שהוא מאיר אלי, אלא אני ממש נשאב להיות בגופא דמלכא.⁶

להישאב בגוף המלך בעבודת ה'

מה זה אומר לי בעבודת ה' להישאב בגופא דמלכא? ננסה לנתח מה קורה לי כשאני מתפלל ככה:

ניתן לכך המחשה במציאות מתוך הגמרא. הגמרא אומרת "מלכא דאמר עקר טורא – עקר טורא", זאת אומרת שאני עומד מול הר, מול משהו מאד חזק שאני לא יכול להזיז אותו. ופתאום בא מלך, ואומר "מפריע לי, תזיזו אותו". אז באים ומזיזים אותו והוא הולך. אז רואים שהממשות של המלך יותר גדולה מהממשות של ההר. התוקף שיש למלך הוא יותר גדול מהתוקף שיש להר.

אותו דבר אפשר להסתכל על המציאות. כלומר, אני בא, רודף אחרי הפרנסה, ואז אני מתפלל לקב"ה. כאשר אני מתפלל לקב"ה, מה אני בא להגיד? שכל המציאות הממשית היא בעצם תלויה באיך שהוא ינהיג אותה ויהווה אותה,

מהמציאות. עכשיו, פשוט שזה ככה, ואע"פ שפשוט שזה ככה, בלי מצוות זה כאילו לא ככה. מה זה נקרא שכאשר האדם מקיים מצווה או משתאב בגופא דמלכא? כי רמ"ח ברים כנגד רמ"ח מצוות עשה. (הוא רוצה לצייר לך איך יש אלקות בכל דבר, אז הוא מחלק. בסוף אין תורה ללא מצוות ומצוות ללא תורה. אמנם אדמו"ר הזקן אפילו לא שואל את השאלה מה יהיה עם תורה ללא מצוות או מצוות ללא תורה. הוא רק מסביר מה הגילוי שמתגלה בתורה לעומת מה שמתגלה במצוות. כך זה במאמר הזה. במאמרים אחרים כתוב הפוך).

עכשיו, אותו דבר קורה בתפילה (התפילה היא הפנימיות של המצוות, היא חוט השדרה, היא לא הרמ"ח אברים עצמם אלא היא מה שמוזיז את כל האברים ומה שמרגיש את כל האברים). בתפלה כזו שהאדם לא מתפלל בשביל להתעלות, אלא הוא מתפלל בגלל שהמציאות הממשית היא זו שגורמת לו להתפלל – הוא רוצה שהקב"ה יהיה יותר ממשי מהמציאות הגשמית. וזה גורם להתקיים הממשי שלו הופך להיות חלק, וממילא הוא נשאב, להיות בגופא דמלכא.

⁶ נסביר את זה בהקשר של תורה מול מצוות, יש צד שכך יותר קל להבין: התורה היא אור וזיו, והמצוות הם "גופא דמלכא" (רמ"ח אברים ושס"ה גידים), וכאשר האדם מקיים מצווה הוא הופך להיות חלק מגופא דמלכא. למה? כי ה' מתגלה בתוך המציאות הממשית.

מה היה קורה אם ה' היה נותן לנו רק תורה בלי מצוות? כולם היו דתיים... פשוט כולם היו "דתי בלב", אין מצוות אבל יש הקב"ה שאפשר לפנות אליו (כמו בגמרא בברכות "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריה", הקב"ה מבין אותי שעכשיו אני רוצה להצליח לגנוב, אז זה מסתדר ביחד עם זה שיש לי רגשות דתיים, וזה לא מפריע לאף אחד כי אין מצוות). בסופו של דבר כל אחד משפירץ את מה שיש לו, והוא גם אומר שזה קשור לקב"ה אבל זה חסר משמעות, בסופו של דבר אין לאף אחד קשר לקב"ה שהרי כל אחד עושה מה שבא לו וזהו.

אך כאשר בא משה רבנו ואמר שיש מצוות זה באמת נהיה חידוש. כי להגיד שיש מצווה היינו להגיד שהקב"ה ממשי לא פחות

הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה. כלומר הממשות שלו יותר חזקה מהממשות של המציאות. זה המקום שאני נמצא. כשאני בא להתפלל אני פונה אליו ואני מרגיש שהממשות שלו היא יותר ממשית מהמציאות.

לא רק שאני מרגיש שהממשות שלו היא יותר ממשית מהמציאות, יותר מזה, להיות נתון בממשות של המציאות זה בעצם לפספס משהו חשוב. אם הממשות שלו יותר ממשית מהמציאות ואני הולך על הממשות של המציאות במקום הממשות שלו – אני הולך להפסיד פה הרבה.⁷ בזמן התפילה מתברר עד כמה זה לא מספיק ללכת על המציאות...⁸ כאשר אדם נמצא בטרדות הפרנסה הוא צריך להיות מפוכח על המציאות ולשים לב שהקב"ה יותר ממשי מהמציאות עצמה. מה זה פועל עלי שאני ככה מרגיש?

סתם כך בלי שאני מתפלל על הפרנסה אפשר כמעט להגיד (אני ממציא את הביטוי לצורך ההסברה) שאני מרגיש שאני "לאשתאבא בגופא דעלמא", אני מרגיש שאני חלק ממציאות העולם לגמרי, אני מרגיש שיש לי ממשות שאולי רוצה איזה

הוא מדמיין שבאמת אם הוא יעשה את הצעדים הנכונים הוא אמור להרוויח. אבל זה לא ריאלי לחלוטין. הראיה, שרוב האנשים לא מרוויחים ולא נהיים עשירים גדולים. למה? כי באמת בסופו של דבר זה תלוי בכל כך הרבה דברים, יש כל כך הרבה סיבות למה בן אדם יכול להפסיד וכל כך מורכב להרוויח וזה תלוי בכל כך הרבה פרטים, שלחשוב שבעצם אני הייתי אמור להרוויח מבחינה ריאליית רק ה' עשה פה משהו מוזר ובגלל זה אני לא מרוויח, וממילא אני מתחיל לחפש סגולות, אולי זה מה שהוא רצה שאני יתקן וכו' – זה חשבון לא נכון. כמובן שאנחנו בעד לחשוב מה ה' רוצה לרמוז לאדם, כך הבעש"ט מלמד אותנו, אבל הרבה פעמים החשבון הזה הוא פשוט בריחה מהמציאות הפשוטה. הוא מצייר כאילו המציאות הפשוטה היא שאני צריך להיות עשיר אם אני אעשה כך וכך. (רק כל מיני מאמנים ומדריכים אוהבים לספר לאנשים דברים כאלה, שאם תעשה כך וכך אז יקרה כך וכך. אך האמת היא שהמציאות מורכבת מאוד מאוד).

⁷ אם אדם נניח רוצה לבקש משהו מאיזה חבר, והחבר אומר לו "אני לא יכול", אך האדם מתאמץ מאד וממשיך לבקש, הוא בטוח שבעצם החבר יכול והוא רק מתחמק, אך בסוף מתברר שבאמת החבר לא רלוונטי לעניין. אז האדם עשה טעות. אותו דבר האדם רודף אחרי פרנסה הוא מתאמץ המון, אך מתברר לו שזה היה טעות. משם לא מגיעה הישועה. הוא ניסה לשדל מישהו שבאמת לא יכול לספק את הסחורה. אז צריך ללכת אחרי מי שבאמת יכול לספק את הסחורה. והוא הקב"ה. אז בתפילה אנו פונים לדמות הרלוונטית. בעבודה, בטרדות הפרנסה, אנחנו כאילו פונים לדמות הלא רלוונטית.

⁸ פעם היה יהודי שעשה הרבה עסקים והפסיד המון כסף, והוא היה במשבר גדול ונכנס לעצבות. אז הוא בא להתייעץ איתי. אחד הדברים שאמרתי לו זה שהוא לא מחשב נכון. הוא כאילו חשב לעצמו "מה לא עשיתי טוב? מה צריך תיקון? איזה סגולות יעזרו לי". אמרתי לו: באופן פשוט אתה לא מחשב נכון, כשאדם נכנס לעולם העסקים

הארה. אך ברגע שאני מתפלל על הפרנסה אני מרגיש שאין לי ממשות בכלל, אני מרגיש תלוי לגמרי בקב"ה, הממשות שלי היא רק מה שה' יכול לתת לי ממשות, אז אני לא מחפש רק הארה מלמעלה אלא אני מרגיש שהקיום שלי תלוי במציאות של ה'. זה גורם לי שבמקום שאני ארגיש שהמציאות זה העולם אני ארגיש שהמציאות זה ה'. ואז קורה לי מה שכתוב פה "לאשתאבא בגופא דמלכא". כלומר שאני מרגיש שכל המציאות הממשית שלי היא רק מה שה' נתן ממשות למציאות שלי.⁹

לפי זה הוא רוצה ללמד אותי איך להתפלל. מה שהרווחנו ממה שדיברנו, שיש לי שתי סוגי תפילות. תפילה שאני רוצה להתרומם, ותפילה של בעל עסק, שאני לא רוצה להתרומם, לא רוצה זיו, אלא אני רוצה להרגיש שהממשות של העולם היא קטנה לעומת הממשות של ה' ואני מחפש להיות חלק מהממשות של ה'. זה נקרא לאשתאבא בגופא דמלכא.

התפילה על הגשמיות עצמה או על הקשר עם ה'?

שאלה: כשאני מתפלל על הפרנסה, אני רוצה את ה' או את עצם הקיום שלי? תשובה: זה גם וגם. בגלל שאני נתון בעצם הקיום שלי, ממילא כאשר אני מחפש את ה' אני מחפש את עצם הקיום שלי. כאשר אני פונה אל ה' אני לחוץ על עצם הקיום שלי. ואז מתברר לי שעצם הקיום שלי הוא להיות חלק ממנו.

שאלה: וכשמתברר לי כך אני עוזב את הכסף? תשובה: נגיד את זה בצורה כזו – נניח שאני לא עוזב את הכסף, אז מה אני מרגיש? שנכון שאני זקוק לקב"ה, אבל אני זקוק לקב"ה רק כאמצעי ולא כמטרה. עכשיו, להרגיש כך שאני פונה

יהיה את זה – זה לא עליו. אבל מי שהוא עצמאי, בעל הבית, האחראיות על המציאות היא עליו לגמרי. הוא לא מנסה למצוא חן בעיני משהו, הוא רוצה את הממשות עצמה. כך זה גם תפילה של בעל עסקים, הוא מרגיש שהוא רוצה את המציאות עצמה. לא רק למצוא חן בעיני ה'. לא רק שתהיה לו איזה הארה מה', אלא שכמו שיש את המציאות של ה' כך הוא רוצה שהמציאות שלו תהיה חלק מהמציאות של ה'. באמת זאת זה מה שהוא רוצה.

⁹ ניתן אולי דוגמא שהיא קצת רחוקה אבל היא יכולה לעזור לנו. הרבי אמר שאדם לפעמים מרגיש כמו שכיר אצל הקב"ה. כלומר שהוא עובד, ולפי העבודה הוא מקבל. אבל בן אדם צריך להרגיש שהוא לא כמו שכיר אצל הקב"ה אלא הוא כמו עצמאי. מה הראש של שכיר? כמו אחד שרוצה להתעלות, הוא רוצה זיו, כל מה שהוא עושה הוא רק כדי למצוא חן בעיני המעביד ואז ישלמו לו. אבל את הממשות של מה שהוא עושה, אם יהיה את זה או לא

לקב"ה ואומר לו שבאמת הוא פחות חשוב לי מהכסף אבל אין לי ברירה ולכן אני פונה אליו, זה מוזר, זה לא לגמרי מסתדר.

אז מה הוא אומר? העניין הזה קשור בעצם למה שדיברנו קודם (ראה בהערה 4). האם כאשר בעל הבית מתפלל הוא מתפלל על כך שהוא נמצא בחושך והוא מאוד רוצה את הקב"ה, או שהוא מתפלל על הפרנסה? מה הוא מצייר פה? אז נגיד את זה כך: הוא משאיר את זה כאילו פתוח...

כי מצד אחד אם הוא יגיד לך שהתפילה היא לא על הפרנסה אז יוצא שהתפילה הזו היא כמו תורה, משהו רוחני, וזה יהיה רק זיו; ומצד שני אם הוא יגיד שזה כן על הפרנסה אז יוצא שהוא הופך את הקב"ה לאמצעי בשביל הפרנסה וזה מוזר. אז מה הוא עושה? הוא משאיר את זה ככה, בלי תשובה ברורה על השאלה הזו.

אז מה קורה לאדם כשקורא את המאמר? בדיוק זה מה שאיתו הוא מתמודד. הוא מרגיש כך: הוא מרגיש שכסף מצד עצמו אין לו כל כך קיום. הוא חייב את העזרה של הקב"ה, והקב"ה יותר ממשי. וברגע שהוא מרגיש שהקב"ה יותר ממשי והוא לא רוצה להגיד שהוא רק אמצעי, אז ממילא ככל שהוא יותר רוצה ויותר מוטרד מהממשות והוא בעצם יותר רוצה את הקיומיות. וככל שהוא יותר מרגיש שהקיומיות שלו היא יותר קשורה לה, כך הוא בעצם גורם שהתפילה שלו הופכת להיות יותר "לאשתאבא בגופא דמלכא" מאשר "זיו". זה מה שהוא רוצה שיקרה לך בתפילה.

אתה בא לקב"ה ורוצה להתפלל אליו, אז אדמו"ר הזקן רוצה לכוון אותך שתתפלל מכוון. תפילה עם כוונה. אתה צריך להיות מכוון לכך שבאמת אתה רוצה את הגשמיות, כלומר אתה רוצה את הממשות, ואתה מרגיש שהקב"ה יותר ממשי. והממשות הכי גדולה היא הממשות שלו. האם זה סותר את הממשות של המציאות? זה לא סותר. כל המציאות היא חלק מהממשות שלו. זה לא שזה לא יהיה.¹⁰

זה כמו העלאה במשכורת? תשובה: תלוי. אם האדם מבקש כמו שאסתר המלכה אומרת "תיתן לי נפשי בשאלתי ועמי

¹⁰ שאלה: הרב אמר בשם הרבי שאנחנו לא שכירים אלא בעל הבית. אז איך אפשר לבקש על גשמיות, הרי בקשה גשמית

"לאשתאבא בגופא דמלכא" זה לשים לב שהקב"ה הופך להיות ממשי אצלי ולא סתם ממשי אלא שהממשות שלי נשאבת להיות חלק מהממשות שלו כביכול.¹¹

כיצד טרדות הפרנסה מטהרות את העולם

הוא מצייר שיש לי ממשות על ידי המי נח, על ידי טרדות הפרנסה, וזה מטהר את המציאות. יש טהרה של המציאות דווקא על ידי טרדות הפרנסה. אדמו"ר הזקן אומר שאם ה' היה רק רוצה לאבד את הרשעים? הוא היה יכול סתם בלי מבול, למה הוא עשה דווקא מבול? כדי לטהר את המציאות. אז טרדות הפרנסה זה המבול והתפילה היא התיבה, ומי המבול נקראים "מי נח" בגלל שהפכת את טרדות הפרנסה לתפילה, והכנסת את הקב"ה לתוך התיבה של התפילה שלך. זה מה שהוא מסביר פה. הוא רוצה להגיד שמה שהעולם הזה מטריד אותך כל כך, ואתה צריך להתעסק עם כל הבעיות הקיומיות שלך, זה מטהר אותך.¹²

לה' בתוך העסקים ממש? הוא עושה אותם באותה עוצמה אלא שהוא מרגיש את הקב"ה בתוך זה? או שהוא הופך להיות תלמיד חכם?
תשובה: אתה מצייר שאחרי התפילה נשאר לו מספיק רושם עד שהוא שוכח קצת להיות איש עסקים, דבר זה יכול לקרות רק למי שהעסקים שלו לא קיומיים כל כך. אבל אם זה באמת קיומי זה באמת מטריד. הוא רוצה להסביר שהממשות של המציאות היא גורמת שבתפילה הקב"ה ייראה מאוד ממשי ומאוד מציאותי. ואז נהיה שהוא נשאב בגופא דמלכא. זה מה שהוא רוצה להסביר.

¹² שאלה: אז מה זה מה שאומר שלעתיד לבוא יהיה יום שכולו שבת, שם לא יהיה עסקים? תשובה: לעתיד לבוא אפשר יהיה להרגיש עד כמה ה' הוא הממשות שלי גם בלי שאני אצטרך כל הזמן להרגיש שהמציאות היא ממשות אבל ה' הוא יותר. אפשר יהיה להרגיש שה' הוא הממשות שלי. כמו היום שזה זמן של שפע, ואנשים מודעים למה שהשפע גורם להם, ואז הם מרגישים שאם יהיה הקב"ה יהיה להם קיום ואם לא אז לא יהיה להם קיום. ולא צריכים בכלל את החשבון הזה.

בבקשתי, שהיא מרגישה שהוא כל הקיום שלה" אז זה משהו אחר.
אחרי החגים מתקרבים כבר לפורים. מה ההבדל בין המן לאסתר המלכה? המן חשב שאחשורוש הוא לא כל כך ממשי, הוא חשב שהוא 'מבין' בו והוא יכול לשחק איתו; אבל אסתר היא מאוד רצינית, היא מרגישה שהקיום שלה תלוי בהחלטה שלו, היא שמה את הקיום שלה כשברירי לגמרי לעומת ההחלטה של המלך. המן מנסה לעשות הפוך, שהוא יסובב את המלך לאיפה שהוא רוצה. המן בא למלך "לאמר למלך", הוא יגיד למלך מה לעשות; אך אסתר באה למלך ואומרת "כאשר אבדתי אבדתי". דיברנו פעם על כך שהמן עומד בחצר החיצונה ועושה מספיק רעש כדי שהמלך יתעניין מה קורה בחוץ. ואז המלך מתעצבן, כי מישוה מנסה למשוך את תשומת הלב החוצה, כאילו שהבחוץ הוא העיקר. ובאמת אצל אסתר העיקר הוא להיכנס פנימה. ולהיכנס פנימה זה להרגיש שאין לי ממשות. להישאר בחוץ זה להרגיש שהממשות היא בחוץ ואני רוצה למשוך את המלך שהיא יהיה בתוך הבחוץ. אבל אסתר עושה הפוך.

¹¹ שאלה: אחרי תפילה כזו האדם חוזר לעסקים והוא לא מרגיש פחות חיות בעסקים אלא החיות בעסקים זה הקשר שלו

אם רוצים להמחיש את זה מאוד פשוט, אפשר לומר שזה כמו היום. היום יש פחות בעיות פרנסה מאשר פעם, איפה שיש באמת חיים בלי בעיות פרנסה מיד יש לאנשים קושי בחיים. תרבות שפע, תרבות שהיא מותרות והנאות, היא מיד שטופה בזימה, כמו לפני דור המבול.

אדמו"ר הזקן מסתכל על המבול כאילו שהקב"ה עושה שיהיו הרבה בעיות פרנסה. כי אם אין בעיות פרנסה אז כולם שטופים בזימה. ולא רק זה, החיים נהיים מאוסים לגמרי. ויוצא שהמציאות הופכת להיות משהו שהקב"ה מרגיש שחבל שהוא ברא אותו. "ויתעצב אל לבו".

נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי.
'לכל אחד יש גילוי אלוקות בתוך נפשו וכל אחד יכול לגלות אותו'.

הכל בהסבר מפורט עם משלים מפורטים
בהתאם לדורנו.

ניתן לרכוש בטלפון 058-5277247 ובאתר
ישיבת 'עוד יוסף חי'.

לשאוב רוח הקודש – ללכת על האמונה בכל התוקף

במוצאי יו"ט ראשון של חג הסוכות זכינו לשיעור נפלא בסוכת אחד החברים, חלקו הראשון של השיעור, בו דובר בעיקר על מודעות עצמית ופסיכולוגיה מול האמונה בה', הודפס בגליון הקודם. כאן אנו מגישים את החלק השני בו הרב ביאר באריכות את עניין רוח הקודש שאנו מקבלים מחג הסוכות (ובעז"ה בשבוע הבא את החלק השלישי, שכבר יותר נוגע למעשה ממש). אע"פ שחלק זה נערך כמאמר העומד בפני עצמו מומלץ מאוד ללמוד את החלק הראשון כהשלמה או כהקדמה לחלק זה.

דיברנו¹³ לגבי סוכות שאנחנו צריכים ללכת על האמונה עד הסוף, ללכת על הקשר עם הקב"ה באופן שלוקח אותי עד הסוף לגמרי, ובעיקר להרגיש שהקב"ה נוכח בתוכי ולכן אני יכול ללכת על זה לגמרי ואני לא צריך לחשוש. אפשר ללכת על האמונה עד הסוף כמו הסטרא-אחרא¹⁴, ואפשר ללכת עד הסוף כמו השר שלום מבעלזא¹⁵. זה משהו שאנחנו נדרשים אליו היום מאוד חזק, מאוד חשוב למלחמה היום, אז נסביר את זה יותר:

נגיד את זה שוב כמהלך של החגים: בראש השנה אנו אומרים שאנו רוצים לצעוק לקב"ה, רוצים את הקב"ה, רוצים שהוא יהיה נוגע לנו, רוצים להגיד שאותו אנחנו מחפשים (וכמבואר באריכות בחוברת "קול דודי" ח"ב). ביום כיפור זה בא לידי ביטוי בכך שהקב"ה מסתכל על כל החטאים שלנו כחיפוש לא מוצלח

¹⁵ בחלקו הראשון של השיעור דובר על נטילת הלולב שלו, שהיה מתרומם ביחד עם הלולב לכל הכיוונים.

¹³ בחלק הראשון של השיעור, נדפס בגליון הקודם (מס' 65, שנקרא בטעות 63).

¹⁴ הכוונה לישמעאלים, עליהם דובר בחלק אחר של השיעור, שבעז"ה יודפס בשבוע הבא.

אחרי ה' (וכמו שהארכנו בעיקר בשיעור על סדר העבודה¹⁷¹⁶). בסוכות הקב"ה כבר הצליח לשכנע אותי שמה שאני מחפש זה רק אותו ומה שכל עם ישראל מחפשים זה רק אותו, עד ש"כל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת"¹⁸.

הרבה ממה שאני לא הולך על עצמי עד הסוף זה כי אני חושש שגם החבר שלי ילך על עצמו יותר מידי עד הסוף. אז אני מעדיף להגיד שנישאר ככה ושאף אחד לא ילך עד הסוף - בשביל זה מגיע סוכות. על סוכות כתוב "למען ידעו דורותיכם", ולעתיד לבוא נאמר (ישעיהו יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים

זה דברים טובים, חיפשתם את הקב"ה), אז הוידוי בא להגיד משהו כללי על כל החטאים ולא משהו ספציפי על כל חטא לגופו, לכן יותר טוב להגיד את הוידוי לפי סדר הא' ב' (כי כשאומרים את הוידוי לפי הא' ב' באים בעצם לומר שיש כאן בעיה כללי שכוללת את הכל ולא כל מקרה לגופו אלא הכל חלק מתמונה אחת שלימה), וממילא מובן שגם כלפי אונס ורצון שייך לומר "חטא שחטאנו לפניך" שהכל נובע מ"חטאה" כללית אחת, והיא שכחת ה', שהקב"ה לא מספיק היה נוכח בחיים שלנו. זו גם הסיבה שעדיף להתוודות בלשון רבים, כי על עצמי הרבה יותר קל להגיד שכשחטאתי חיפשתי את ה', אבל להגיד את זה על האחרים זה הרבה יותר קשה. ובמיוחד אם מדובר באחרים שפגעו בי, ולכן כתוב בזוהר (ומובא גם בקיצושי"ע) שמי שלא מוחל לחבירו אזי תפילתו לא נשמעת ביה"כ. בד"כ אנחנו חושבים שהעיקר זה שיימחלו לנו, אבל בזוהר רואים שחשוב מאוד שגם אנו נמחל לאחרים, וזה משום, שכמו שאמרנו, העיקר זה להסתכל על החטאים כמו שהקב"ה מסתכל, אם אתה לא חושב שהחבר שלך שהציק לך בעצם חיפש את הקב"ה אז בעצם התפילות שלך ביום כיפור לא משדרות על התדר הרלוונטי ליום הזה. כדי שהתפילות ישדרו לתדר של היום הזה אתה צריך לחשוב איך ה' מסתכל על עם ישראל כטהורים.

¹⁸ ובהמשך לסוף ההערה הקודמת: ה"סליחה" מתהפכת ל"שמחה" (ש' וס' מתחלפות, ו"ל"י משתנה ל"מ" בגימטריא) וכשם שכל אחד סולח לשני כך כל אחד שמח בשני.

¹⁶ עייקרו נשלח בתפוצה לפני יוה"כ, ובעז"ה יראה אור לקראת יוה"כ הבא).

¹⁷ אפשר לחשוב שהוידוי ובקשת הסליחה באו בעיקר לומר שאני מתחנן על נפשי לקב"ה שיסלח לי. אבל זה מאוד קשה לומר כך, כי לפי זה לכאורה היה ראוי שכל אחד יתוודה על החטאים הספציפיים שלו ולא וידוי כללי שהולך לפי סדר הא' ב'. וגם לפי זה קשה להבין מדוע הוידוי נאמר בלשון רבים ("אשמנו, בגדנו", וכן "על חטא שחטאנו לפניך"), ועוד לא מובן לפי זה מה הכוונה "על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון" הרי "חטא שחטאנו" הכוונה בלשוננו, ומה פתאום אנו אומרים את זה לגבי אונס ורצון? ומדוע בכלל אנחנו צריכים להתוודות על מה שקרה לנו באונס. אלא ההסבר הוא שבוידוי ובקשת הסליחה הקב"ה לא מעוניין שאני סתם אתחנן על נפשי אלא הוא מעוניין שאני אסתכל על החטאים שלי כמו שהוא מסתכל עליהם, וכן אני אבין מדוע הוא מכפר לי עליהם. כשהקב"ה מסתכל על החטאים שלי הוא רואה שבעצם אני מחפש רק אותו (וכמוסבר באריכות בשיעורים על יוה"כ ועל יג מדות הרחמים. סתם כך יש כל כך הרבה דברים שאני עושה נגד הקב"ה, עד שאני כבר לא בטוח מה אני באמת רוצה, אפילו מה שאני עושה בעד אני כבר לא בטוח שזה מה שאני רוצה. הקב"ה מסתכל שבאמת אני רוצה אותו. והוא רוצה לגלות לי את זה ביום כיפור. מה זה "לפני ה' תטהרו"? הכוונה שהרצון הפנימי שלכם הוא טהור. וזה מה שהקב"ה רוצה כשהוא מכפר. "לטהר אתכם מכל חטאתיכם". איך הוא מטהר אתכם? כשהוא מגלה לכם שמה שחיפשתם

לים מכסים" ונאמר עוד (ירמיהו לא, לב-לג) "נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את הוי', כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה', כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר עוד". למה לא יצטרכו עוד ללמד אחד את השני? כי הם ידעו מעצמם את האמונה בה' ויהיה להם מעצמם את הקנה מידה לדעת מה טוב ומה לא טוב להביא את האמונה לידי ביטוי, למה הם ידעו מעצמם? כי יש להם רוח הקודש, ועי"י רוח הקודש יש יכולת לדעת איפה האמונה באה לידי ביטוי ואיפה לא. יהיה להם תחושה שאפשר לתת אמון ברצון שיהודי רוצה את הקב"ה ושהוא יכול ללכת על זה עד הסוף, וכשהוא ילך על זה עד הסוף הוא לא יפספס, כי הוא ידע בדיוק מה הוא רוצה.¹⁹

על יונה הנביא כתוב שהוא היה מעולי רגלים ושרתה עליו רוח הקודש. והבעיה העיקרית שלו הייתה שהוא פחד מכך שהאנשים (שם אפילו מדובר על גוים) יתחילו לתקן את עצמם (כמו שהארכנו בשיעור הושע"ר תשפ"ד, שבעז"ה יצא לאור בקרוב). אם יש לי רוח הקודש היא באה להגיד שגם לאחרים יכול להיות רוח הקודש, וצריך ליהנות מזה ולשמוח מזה. אם אדם מזלזל בזה ואומר שצריך שתהיה תשובה אמיתית הוא לא יכול להאמין שיש לו רוח הקודש. כי מי יכול להגיד שעשה תשובה אמיתית? אבל אם אני אומר ביוה"כ שהקב"ה אומר שאני באמת רוצה אותו וגם בעבירות שלי בעצם חיפשתי רק אותו, והשתכנעתי מזה אז בסוכות אני יכול להיות משוכנע שיש לי רוח הקודש.²⁰ מה זה סוכה לפי זה? מלשון "סוכה ברוח

²⁰ יש קשר בין התשובה שאני עושה ביוה"כ לבין רוח הקודש, הבעל שם טוב אומר (כש"ט אות רנה) שהרהורי תשובה של האדם מגיעים מהכרוזים של מעלה. למה הבעל שם טוב אומר את זה? הוא רוצה שאני אחשוב שיש לי רוח הקודש. הוא רוצה שאני אחשוב שהקב"ה באמת מעורר אותי, כלומר שההתעוררות מגיעה מלמעלה. אם אני אומר שאני עושה תשובה וזה בא ממני אז אני מקטין את התשובה, במקום שתהיה גדולה היא נהיית קטנה. ואם אני אומר שמי שעורר אותי זה הקב"ה, שהקב"ה מדבר בתוכי אז התשובה נהיית גדולה, היא רוח שמרימה אותי. (אמנם אנחנו רגילים לחשוב שאנחנו צריכים להיות בעל הבית על מה שאנחנו עושים ולהרגיש שזה בידיים שלנו.

¹⁹ אמנם בסופו של דבר הוא ידע שיש עוד הרבה יהודים אחרים וגם הם ככה. אז יכול להיות שהוא יצטרך הרבה פעמים לשקול, איך יכול להיות שרוח הקודש שלי ורוח הקודש שלו מסתדרים באופן פשוט. אך בסופו של דבר יהיה ברור שה' איתנו. היום הבעיה שלנו היא שאחד אומר שה' איתי אם אני אלחם יותר מדאי, ואחד אומר שה' איתי אם אני לא אלחם יותר מדאי. יש לנו הרבה ספקות האם רצון ה' ככה או האם רצון ה' ככה. אז אנחנו לא הולכים מספיק עד הסוף וזה גורם שהישמעאלים יצליחו (וכמו שנתבאר באריכות בחלק השלישי של השיעור, שאי"ה יודפס בשבוע הבא).

הקודש²¹. כשבראש השנה צועקים "איה" ובסוכות מתוועדים אז מקבלים רוח הקדש.

מהי רוח הקדש?

מה הכוונה שיש לי רוח הקדש?²² חז"ל אומרים שכל מי שלומד תורה הקב"ה שונה כנגדו. כתוב בפרשת האזינו (שקראנו בשבת האחרונה) "יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי", ומסביר אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה שם ש"יערוף כמטר לקחי" זה מה שהאדם משתדל ללמוד תורה מלמטה למעלה (המטר מגיע מ"אד יעלה מן הארץ", מתוך העבודה של הלמטה), אדה"ז שם קורא לזה "לא לשמה"; ו"תזל כטל אמרתי" זה מה שהקב"ה מדבר בתוכי מלמעלה למטה (הטל אף פעם לא נעצר, כי הוא תלוי כלל בלמטה), וזה נקרא "תורה לשמה"²³. ו"מתוך שלא לשמה בא לשמה", בתוך הלימוד שלא לשמה יש לשמה, הקב"ה מדבר בתוך זה.

כאשר יהודי חוגג סוכות הוא צריך להיות כמו עולי הרגלים ששואבים בו רוח הקודש. הוא צריך להיות במקום הזה בו מקבלים את היכולת ללמוד תורה לשמה, כלומר במקום כזה שהקב"ה הוא מי שלומד בתוכי.²⁴ אני בא לשבת בסוכה וזה מה שאני רוצה שיצא מהסוכה הזאת, זה מה שאני רוצה שיצא לי מכל החג הזה לכל השנה – שתהיה לי תחושה שהקב"ה נמצא איתי. זה נקרא רוח הקודש.

בשביל שהיה בחג הסוכות זמן שואבה שמשם היו שואבין רוח הקדש עכ"ד²⁵.

²² בנוגע לאמור כאן מומלץ לקרוא עוד במאמר החשוב "לימוד החסידות בדורינו" שהתפרסם בגליון מס' 27.

²³ נסביר את זה קצת: אם אני זה שלומד אז תמיד יש לזה איזשהי סיבה, דהיינו אינטרס – אז זה "שלא לשמה", אך אם מי שלומד זה הקב"ה שנמצא בתוכי, הרי אצלו אין שום מניע אלא הוא רק משתעשע – לכן זה תמיד יהיה "לשמה". (וראה עוד באריכות בשיעורים על פרק ה' בתניא).

²⁴ וראה עוד בעלון הקודם תחת הכותרת "התורה חיה בקרבנו".

אבל באמת אנו אומרים בתפילה "על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך", אנחנו מודים לה' על כך שהוא בעל הבית אפילו על החיים ועל הנשמה שלנו). וראה עוד על כך במאמר הפתיחה ל"קול דודי דופק" ח"א. וראה גם ב'נהלך ברגש' החל מעמ' 186.

²¹ לשון הגמ' בסנהדרין (ט:): לגבי שרה אימנו שנקראת "יסכה". וראה בבני יששכר תשרי (מאמר י') "אמר הרב הקדוש המפורסם מהר"פ מקארעץ זצוק"ל, נקרא החג סוכות מלשון סוכה ברוח הקדש, ונ"ל דבזה ידוקק בפסוק חג הסוכות תעשה לך וכו' (דברים טז יג), לך דייקא, שתהא אתה סוכה ברוח הקודש, ואמר עוד הרב הקדוש הנ"ל דלבעבור זה אנו אומרים זמן שמחתינו בחג הסוכות (עיין מ"ש לעיל במאמר ט')

אם אני אומר שרוח הקודש היא שאני אבוא ואגיד לך מה צריך לעשות, ככה ה' אמר – זה סתם, לפעמים אולי רב'הס צריכים קצת רוח הקודש כזאת, אבל גם זה לא כ"כ, זה בעיקר שייך אולי לדורות הקודמים. עיקר רוח הקודש זה להגיד שהקב"ה איתנו.²⁵ כשאני אומר משהו בתורה ומצוות הקב"ה איתי. ואני צריך לקבל את זה' (כמו שאמרנו קודם על האדומים). מה הכוונה שאני צריך לקבל את זה? אם אני אומר את זה נכון ומדויק אז גם אם אחרי זה אני מסתכל מבחוץ ואומר "טוב, זה משהו שאתה מאוד רוצה ללכת עליו", אז אני מקבל את זה שאני מאוד רוצה. הרי גם הקב"ה מקבל את זה ומאוד רוצה את זה, אז הכל בסדר.

נגיד בצורה פשוטה: הרבה אנשים רוצים שיהיה להם רוח הקודש. למה הם לא הולכים על זה חזק? בגלל שהם חושבים שהחבר שלהם יצחק עליהם... איך אפשר שהחבר לא יצחק? אפשר להגיד אם אני לא יצחק עליו הוא לא יצחק עליו. אבל לעניינינו כדי שלא נצחק אחד על השני צריך להגיד מה אנחנו באמת מחפשים. כשאני אומר שאני רוצה רוח הקודש – אז מה העיקר? עיקר מה שאני רוצה זה שאני אדע את העתידות?! שאני אעשה עכשיו מופתים?! מה פתאום? זה מה שמעניין אותי?! זה מה שמטריד אותי?! אם אני רוצה לדעת עתידות ולעשות מופתים זה רק כדי שתהיה לי הוכחה שיש לי רוח הקודש, זה מה שאני רוצה.

מה אני רוצה? עכשיו אני רוצה עוגה, כמו שאני רוצה עוגה אני רוצה רוח הקודש, מה הכוונה שאני רוצה רוח הקודש? אני רוצה לדעת שה' באמת נמצא איתי. אני מרגיש כל כך שה' לא נמצא איתי, כ"כ יש לי ספקות באמונה, וזה מטריד אותי, אני רוצה לדעת שבאמת ה' איתי.²⁶

שיש לי רוח הקודש. נגיד את זה יותר נמוך: אפשר להסתכל מבחוץ על כל מה שאמרתי עכשיו ולהגיד "עשיתי הרבה פנים רציניות, ובמשך הזמן זה הצטבר, ונהיה פה הרבה אנשים עם פנים רציניות עד שמה שאמרתי נשמע אמין, הצלחתי לעשות אוירה מספיק 'מחשמלת' כדי שזה ישמע אמין, כך יכולתי להרשות לעצמי להגיד כאלה דברים על רוח הקודש ובאיזה שלב גם התחלתי להאמין לעצמי לעניין הזה". גם על זה נגיד את מה

²⁵ [הערת המערכת: ראה הסבר כעין זה לגבי הנבואה (שעיקרה היא לא הגדת העתידות אלא האמירה שה' איתנו), במאמר "להיות תמים – מה זה אומר?" גליון מעמקים 59 (מפרשת שפטים תשפ"ה)].

²⁶ יש סיפור שמסופר בכל מיני חסידויות על חסיד שמתווכח עם חסיד אחר על המופתים של הרבי ואומר לו שהמופת הוא שנשארתי חסיד של הרבי. אז המופת של הרוח הקודש הוא שאני יכול להאמין

רוח הקדש מרימה אותי בשני כיוונים. היא גם מרימה אותי במובן הזה שהקשר שלי עם הקב"ה יותר חזק ואני יכול ללכת עליו עוד יותר בתוקף, וגם ממילא כשאני הולך עליו עוד יותר בתוקף אז חשק החיים שלי בפועל גדל (לעומת זאת אם אתה כל הזמן נתון בלהכיל ובלהיות רגיש²⁷, אתה בשאלות והתלבטויות וספקות אז חשק החיים שלך יורד).

קודם שאלו (בחלקו הראשון של השיעור, שנדפס בגליון 65), כיצד ניתן בדור שלנו לחיות עם האמונה בצורה פשוטה, בלי שהמודעות תקלקל אותה. שהרי המודעות אומרת שהכל זה בתוכי וגם האמונה זה בסה"כ עוד איזה נטיה שיש לי בנפש. אז כמו שאמרנו, אנחנו צריכים ללכת עד הסוף ולא לפחד מהקושי, יש לנו קושיא "מי אמר שה' איתי" אנחנו לא נבהלים מזה, איך אנחנו לא נבהלים מזה? אנחנו צריכים להגיד שעצם זה שאני חושב שהקב"ה נמצא איתי זה רוח הקדש!

שׁוֹת קצוֹר²⁸

שאלה: לכאורה זה להיפך, רוח הקודש זה ראייה, אם יש לך רוח הקודש זה ראייה שהשם איתך. ולא שעל ידי רוח הקדש אתה אומר שה' איתך. האם רוח הקודש זה משהו שאפשר לייצר מעצמנו? לכאורה מי שיש לו יש לו ומי שאין לו אין לו, לא? האם זה משהו שאפשר לתרגל?

לחשוב שאין לו רוח הקודש ושההתעוררות שלו היא לא משהו אלקי, אני צריך לחשוב שזה בלתי נסבל. הוא לא יכול לחשוב שבאמת זה לא אלוקי (ראה אורות ישראל פרק ט אות ז). וראה עוד לקמן בפנים בשו"ת הקצר שאחר המאמר.

²⁷ עניין זה קשור לקליפת אדום, שנתבאר עניינה בחלק אחר של השיעור, שבעז"ה יפורסם בשבוע הבא.

²⁸ בעקבות שו"ת זה הרב הרחיב בעניין בשמחת בית השואבה שנערכה לאחר מכן בליל ח"י תשרי, ובעז"ה יפורסם בהמשך.

שאמרנו קודם ביחס לאמונה (בפרק הקודם, נדפס בגליון 65).

קודם אמרנו שבדרך השלילה ניתן לראות כמה שהאמונה שלנו חזקה, והמודעות העצמית לא יכולה להוריד אותה. אמרנו שאפשר לשים לב שזה בלתי נסבל בשבילנו להגיד שאין הקב"ה או שהוא לא נוגע לנו (זה היה קשור לר"ה), וכן אפשר לשים לב שאנחנו לא מוכנים בשום אופן לוותר על כך שהקב"ה חושב שאנחנו מחפשים רק אותו (י"כ), וכן שאנחנו לא מוכנים לומר שאנחנו לא יכולים לחיות בצילא דמהימנותא (סוכות). ואמרנו שההתקוממות הזאת שלנו היא הראיה לכך שהאמונה שלנו היא מעל המודעות שלנו. כעת נגיד אותו דבר גם בנוגע לרוח הקדש, האדם צריך להרגיש שזה פשוט בלתי נסבל

תשובה: זה נכון שאנחנו לא מייצרים את זה, אבל הבעיה שלנו היא שאנחנו גורמים שזה לא יהיה למרות שה' כן מייצר את זה.

שאלה: מי אומר לי שה' מייצר לי את זה? אני לא מרגיש, אני אבוד. זה הגלות, לא מרגישים ולא רואים את זה, אין לנו את הבהירות ואת השקיפות הזאת. מי אומר שיש שזה נמצא אצל כל אחד?

תשובה: בשביל זה אמרנו (בסוף הערה 31), שכששואלים את זה, כדאי ללכת על דרך השלילה. בוא נגיד ככה: זה שיש קדוש ברוך הוא וזה נוגע אלי? התחלנו מהשאלה על כל הדברים שאנחנו מרגישים, האם זה תופעה פסיכולוגית או שזה משהו אחר. אמרתי שזה מקומם כל יהודי לחשוב שזו רק תופעה פסיכולוגית, הוא מרגיש שזה החיים שלו ממש, זה שיש ה', זה שזה נוגע לו, זה החיים שלו. וברגע שאתה אומר לי "זה סתם איזה משהו פסיכולוגי", זה מעצבן אותי מאוד וזה פוגע בחיים.

בסופו של דבר, בפנים בפנים בפנים, אני מרגיש שאני בן אדם טוב, אני רוצה טוב, אני רוצה להיות איש טוב. אני מרגיש שבסוף הקדוש ברוך הוא הוא יודע את זה. אני לא יודע את זה, הוא יודע את זה. ולחשוב שזה לא ככה זה בלתי נסבל.

נגיד משהו מאוד פשוט, להגיד שכשאני פוסק הלכה למשל או שאני אומר דברי תורה, אני אומר משהו שהקדוש ברוך הוא רוצה וזה לא טעות מבחינתי. אני באמת מדבר דברי תורה, אני באמת אומר משהו, הקדוש ברוך הוא באמת מתייחס לזה כדבר רציני. זה הכרחי או לא הכרחי?²⁹ בסופו של דבר זה בלתי נסבל לחיות בלי שאני חושב שבסוף הקב"ה הוא נמצא עם התלמידי חכמים שלומדים תורה,

הוא צריך גם להרגיש את זה. ה' מאשר גם את השגות, כי הוא רב, וזה התואר שלו, זה המציאות שלו. זה התפקיד שלו. הרב: אז מה התפקיד שלו? לעשות רוח הקודש! התלמיד: לא לעשות. הוא כלי של ה', הוא שליח של ה'. הרב: אז מה אם הוא שליח, ה' יאמר לו "לתקוני שדרתיך ולא לעיותי". התלמיד: זה חלק מהמסלול. הרב: אולי כל הרבנים טועים?

²⁹ התלמיד: זה הכרחי אם זה אמת. כאילו לרב זה אמת. אך אם אני אגיד שאני רב ואני אשכנע את עצמי אז זה ממש לא נכון ולא טוב. הרב: אני מבין, אבל בוא עכשיו נשאל אותך, בוא נשאל שאלה על הרב. צהרב, כשהוא אומר את זה, הוא צריך לחשוב שהוא באמת יש לו רוח הקודש? התלמיד: אחרי שהוא יודע שהוא עושה טוב,

אני לא יכול לחיות בלי זה, זה בלתי נסבל לחשוב ש"עזב אלקים את הארץ". כמו שהרמב"ם אומר (יסוה"ת ז, א) "מיסודי הדת לידע שהאל מנבא את בני האדם".

עכשיו, להגיד שאני חושב שלרבנים האלה באמת יש רוח הקודש, ולדברים אחרים אין רוח הקודש, את זה מאיפה אני יודע? הרי שוב זה בלתי נסבל מבחינתי להגיד שאני לא יכול להכריע איפה ה' נמצא. בשביל זה צריך שגם לי יהיה רוח הקודש.

לעניין הזה זה בלתי נסבל לחשוב שאין לי רוח הקודש. אני מרגיש שה' לגמרי נוכח בתוך מה שאני אומר. כמו שאני אומר שיש קדוש ברוך הוא, כמו שאני אומר שזה נוגע לי, כמו שאני אומר שהקדוש ברוך הוא יודע שאני רוצה טוב, ככה אני גם יודע שהקדוש ברוך הוא מנחה אותי בדרך אמת באופן כללי. ואני יכול להגיד שבפנים יש לי מקום שכמו שלרב יש 'רוח הקדש' להכריע בהלכות, כך לי יש 'רוח הקודש' להכריע שהקדוש ברוך הוא איתי, ושאני יכול להחליט על מה אני הולך.³⁰

מנותק, וזה בלתי נסבל", אם הוא מרגיש את הכאב, סימן שיש לו קצת. כאילו אם הוא רוצה לבדוק אם באמת יש לו או אין לו, קודם כל שיחשוב שאין לו, וישים לב שאם יגיד שאין לו זה מאוד כואב לו, זה מאוד מפחיד אותו לחשוב שאין לו בכלל.

³⁰ שאלה: מה יעשה יהודי שלא מרגיש ככה שיש לו רוח הקודש? הרב: זה בגלל שיש לו חטאות נעורים, בגלל שיש לו חסימות. בשביל זה יש תשובה עילאה (וראה על כך באריכות בחוברת 'תשובה בשמחה'), חוץ מזה הוא כן יכול כמו שאמנרו להרגיש את זה על עצמו בדרך השלילה. כלומר, אם בדרך השלילה הוא יחשוב "מה זה אומר? אין לי את זה לגמרי? זה אומר שכאילו אני

מצוות כיבוד הורים (1)

מאז שיצאה החוברת "מצוות כיבוד הורים" התקבלו עליה תגובות יוצאות מן הכלל. כשרובם של התגובות היו כמו "החוברת הזאת שינתה לי את כל החיים". ואכן כבר בתורה נאמר על מצווה חשובה זו "למען יאריכון ימין", נושא זה של כיבוד הורים הוא אבן יסוד בהרבה מאוד מהקשיים שהאנשים חווים היום.

חז"ל מתייחסים למצווה זו כמצווה הדורשת הרבה מאמץ. החוברת מתייחסת בעיקר למאמץ הנפשי הכרוך במצווה זו. בחוברת מוסבר מדוע באמת על האדם לכבד את הוריו ולא מספיק רק להודות להם על מה שעשו למענו. וככל שנבין מצווה זו יותר כך בע"ה נוכל לקיים אותה יותר. על מנת להקל על התפיסה של הדברים נביא כאן אי"ה בכל פעם קטע אחר מהחוברת.

בתור פתיחה למצוות כיבוד הורים, נתבונן השבוע בחלק הראשון של עשרת הדברות (שמצוות כיבוד הורים היא החמישית שבהן) ועל ידי כך ייפתח לנו צוהר לטעם מיוחד למצווה הזו: על ידי מצוות כיבוד הורים ה' מגלה לנו שהוא רוצה אותנו ויש לו תענוג מאיתנו.

פרק ראשון: מצוות כיבוד הורים – שימת לב לכך שההורים וה' רוצים את האדם

חמש הדברות הראשונות - נוכחות ה' בחיי היהודי

יש הבדל בין המצוות שנתנו בעשרת הדברות לשאר מצוות התורה. כל מצוות התורה הן מצוות ה', ואף על פי כן, במצוות שנאמרו בעשרת הדברות נוכחות ה' מורגשת יותר, שכן הם נאמרו באופן מיוחד ובמעמד כל ישראל.

מצוות כיבוד אב ואם היא החמישית מבין עשרת הדברות. בכללות ניתן לחלק את עשרת הדברות לשניים, בהתאם לחלוקה לשני הלוחות עליהם הם כתובים: חמש הדברות הראשונות שבלוח הימני עוסקות במצוות ש'בין אדם למקום', מצוות שבין היהודי לבין הקדוש ברוך הוא, וחמש הדברות האחרונות עוסקות במצוות ש'בין אדם לחברו', מצוות שבין אחד לשני. היות שכיבוד אב ואם היא האחרונה מבין המצוות שבלוח הימני והיא המסיימת את המצוות שבין אדם למקום, צריך להבין מה הופך את המצווה הזו – שלכאורה היא מצווה של הכרת

הטוב להורים – למצווה שבאה לבטא את מהות הקשר בין היהודי לבין הקדוש ברוך הוא.

נתבונן כעת בארבע הדברות הראשונות, ודרכם נוכל להעמיק במצוות כיבוד הורים:

הדיבר הראשון הוא "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". הדבר ראשון שה' רוצה, הוא שנשים לב שהוא נוכח ממש בתוך מציאות החיים של היהודי. הוא מהוה ומנהיג את כל המציאות והוא מגלה את זה לנו – עם ישראל.

אחר כך בא הדיבר השני "לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני". כאן הקדוש ברוך הוא מצווה אותנו שלא יהיה לנו שום רצון לבקש חיות ושאר בקשות ממישהו אחר, אלא ממנו בלבד. בדיבר הראשון ה' מגלה את הנוכחות שלו, ובדיבר השני ה' אומר שהנוכחות שלו ממלאת את כל העולם, ואת כל המציאות שלנו.

הדיבר השלישי – "לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא" – בא לומר שכיוון שהקדוש ברוך הוא נמצא כאן, ברגע שקוראים לו ומזכירים את שמו הוא מיד נפנה אל המבקש. כמו שלקרוא סתם למישהו ולומר לו "לא התכוונתי" זוהי התנהגות פסולה, כך גם כלפי הקדוש ברוך הוא. נוכחות ה' היא כל כך חזקה, ותמיד כשקוראים לו הוא פונה, ועל כן קריאה סתמית מזלזלת.

הדיבר הרביעי הוא מצוות שמירת השבת, "זכור את יום השבת לקדשו". כאן הקדוש ברוך הוא פונה אלינו, ואומר לנו שכיוון שהקשר בינינו הוא ממשי ונפלא, הוא רוצה להעניק לנו את הדבר היקר ביותר שיש לו, את הטוב והעונג שלו עם עצמו – שבת קודש³¹.

על ידי שבת קודש ה' מגלה לנו לא רק את הנוכחות שלו, אלא גם את התענוג שיש לו. כמו שה' שמח בקיום העולם ומתענג ממנו, כך על ידי שמירת שבת אנחנו

ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיעם".

³¹ שבת י, ב: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי,

נהנים מכך שה' מתענג מהקיום של העולם בכלל ומהקיום שלנו בפרט. יותר מזה, אנחנו מתענגים מכך שה' ציווה אותנו להתענג בשבת, כלומר הוא נהנה לא רק מהקיום שלנו, אלא גם מהתענוג שלנו, וזה מה שגורם לנו שמחה ותענוג. כאשר אנחנו מכבדים את השבת אנחנו מבטאים את זה שהתענוג של ה' מאיתנו יקר לנו.

לכבד את רצון ה' וההורים בקיום של האדם

בדיבר החמישי אנו מגיעים למצוות כיבוד אב ואם "כבד את אביך ואת אמך..." הקדוש ברוך הוא מצווה אותנו לכבד את מי שרצה בקיומנו ובזכות רצונו אנחנו פה בעולם.

המצווה הזו היא המצווה האחרונה בחלק של המצוות שבין האדם למקום. כל המצוות שבחלק הזה של הלוחות מלמדות אותנו על הנוכחות של ה' בתוכנו, וכך גם מצוות כיבוד הורים. כפי שנכתב, במצוות שבת ה' אומר שהוא לא רק נוכח בעולם, אלא גם מתענג ממנו. במצוות כיבוד הורים ה' אומר שהוא נהנה ושמח לא רק ממה שהוא עצמו ברא, אלא גם במה שהאנשים שהוא ברא יצרו והולידו. ההורים רצו להוליד ילדים, וה' רוצה שנראה שהוא שמח בזה, ועל כן הוא מצווה אותנו לכבד את ההורים ולייקר את זה שהם רצו להוליד אותנו³².

כאשר אדם מכבד את הוריו הוא שם לב שהקיום שלו בעולם אינו סתמי. הוא לא חי במקרה, אלא בגלל שהוריו רוצים בו ושמחים בו. ה' רוצה שלא נחיה בתחושה של סתמיות, אלא נדע שהחיים שלנו רצויים, ועל כן הוא ציווה אותנו לכבד את ההורים. יותר מזה, ה' רוצה שנדע שגם הוא שמח בנו ורוצה את החיים שלנו, ועל

היא "מאכילו ומשקהו, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא", כך גם כבוד שבת בא לידי ביטוי במאכל, במשתה, בלבוש, בהכנסת השבת ובהוצאת השבת.

מצוות כבוד שבת היא ביטוי לכך שהתענוג של ה' מאיתנו יקר לנו, וכך גם מצוות כיבוד הורים היא ביטוי לכך שהתענוג של ההורים ושל ה' מאיתנו יקר לנו.

³² קיימות הקבלות רבות בין מצוות כיבוד הורים לבין מצוות שבת: ראשית, כשם שהאדם מצווה לכבד את הוריו, כך עליו לכבד את השבת. בנוסף, בשבת יש שתי מצוות, 'זכור' ו'שמור', אחת מצוות עשה ואחת מצוות לא תעשה, וכך גם בכיבוד הורים יש גם את מצוות כיבוד וגם את מצוות מורא. לבסוף, כשם שמצוות כיבוד הורים

ידי זה עוד יותר נשמח בחיים שלנו ועוד יותר נרגיש רצויים. במצוות כיבוד הוריים ה' אמר לנו לא רק לשים לב שההורים שמחים בנו, אלא לשים לב שגם ה' שמח בנו, ולכן הוא ציווה אותנו את המצווה הזאת. בהתאם לכך ניתן לפרש את המלים "כבד את אביך" – 'אביך' הוא מלשון אבה-רצה; על האדם לכבד ולייקר את מי שרצה אותו. בדומה למצוות שבת, כאשר אנחנו מכבדים את ההורים אנחנו מבטאים את זה שהתענוג של ההורים ושל ה' מאיתנו יקר לנו.

לכן המצווה שבאה לאחר שמירת שבת וכיבוד הורים היא מצוות 'לא תרצח'. במצוות 'לא תרצח' האדם מצווה לא לפגוע בחיים של אחרים, והיא באה לומר שהחיים של האדם יקרים בעיני הקדוש ברוך הוא. כאשר האדם מקיים את מצוות שמירת שבת וכיבוד הורים, ורואה כמה ה' וכמה ההורים שלו רוצים שהוא יחיה ונהנים ממנו – החיים שלו נעשים רצויים יותר ויקרים יותר.

ה' רוצה את האדם, והרצון הזה נטבע בתוך האדם, עד שכמו שה' רוצה לברוא את האדם, כך גם האדם רוצה להוליד ילדים. הרצון הזה של ה' שמוטבע בתוך האדם הוא המקום שבו הכי גלוי שגם האדם, כמו ה', רוצה להוליד להשפיע ולהיטיב. במצוות כיבוד הורים הילדים מצווים לכבד ולהעריך את מה שההורים שלהם רוצים אותם ורוצים לתת להם ולהיטיב להם, בדומה לה'.

כעת מובן יותר מאמר חכמינו שהובא למעלה – "השווה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום". כשם שעל האדם לכבד את ה' שברא אותו ומחיה אותו מתוך רצון להיטיב איתו, כך על האדם לכבד את ההורים על הרצון שלהם להוליד אותו ולתת לו ולהיטיב איתו.

רוצה לקרוא
עוד?

נהנית?

מאמר זה לקוח מתוך חוברת 'כיבוד הורים' את החוברת (והוברות נוספות) ניתן לרכוש באתר ישיבת עוד יוסף חי או בטלפון 058-

7701560

שו"ת בעבודת ה' בישיבת דורשי יחודך

שאלה: היתה כאן שחיטה היום בישיבה, האם זה טוב לשחוט? האם זה לא אכזרי?

תשובה: כבר בתורה רואים שהשחיטה היא מעשה לא כזה פשוט. להגיד שמתייחסים לזה כאילו זה כלום – זה ודאי לא נכון. התורה מתחילה מזה שזה בעייתי לשחוט, בפרשת בראשית יש קושי עם שחיטה, היה אסור לאכול בעלי חיים, בעלי החיים מוגנים, ורק בפרשת נח הם הופכים להיות משהו שהאדם משתמש בו עד כדי כך שהוא גם יכול להרוג אותו ולאכול אותו.

כמו כן – עצם זה שיש מצות שחיטה, ויש בזה הלכות מיוחדות – זה גם אומר שיש כאן איזושהי בעיה. ובפרט לגבי עופות שיש גם מצות כיסוי הדם, שבתורה זה מנוסח מאד חריף, פשט הפסוקים הוא שאם אתה לא מכסה את הדם – זה כמעט כמו רצח.

כשבאים לבחון איפה זה רצוי ואיפה זה לא רצוי – צריך לשים לב שזה קשור גם לבית המקדש. אם הכהנים יגידו שזה לא נעים לשחוט וכו' ונעשה בית מקדש בלי זה – אז הכהנים נראים אנשי חסד, אבל הקב"ה אומר – לא! אני צריך שני כבשים ביום!.... אז השאלה היא לא רק עלינו אלא על הקב"ה. ובפרט לגבי מצוות כיסוי הדם שבאה להגיד שמה שאתה לא מקריב לקב"ה אלא אוכל – אתה צריך לכסות את דמו. נזכור גם שאצל נח הקב"ה אומר לו להקריב, בזה שאמר לו לקחת שבעה-שבעה.³³

את הפסוקים על מנחות, שמה שכתוב "שני עשרונים לאיל" וכו' – הכוונה ששני עשרונים יהיו במקום איל (אם חז"ל היו מפרשים כך – זה לא היתה דרשה יותר קשה

³³ אמנם לעתיד לבוא נאמר "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים", כל הקרבנות בטלים ויהיה רק מנחה. אפשר אפילו לפרש

ההיתר לאכול בשר - ירידת מדרגה

אז נסביר את זה לאור פרשיות בראשית ונח: מה גורם שאנחנו נמצאים במצב כזה שאנחנו הורגים בהמות – האם זה אומר שאנחנו במצב יותר עליון או יותר תחתון? אפשר לומר – אני כל כך נעלה שאני יכול להרוג בהמות. אבל באמת זה הפוך – דווקא בגלל שאנחנו במצב יותר ירוד, אחרי שבא המבול לעולם המציאות היא שהקב"ה בא ואומר "זה לא כזה פשוט שאני רוצה את המציאות, היא כל כך נפולה וירודה שאני צריך לכרות ברית כדי שיהיה לזה קיום". המציאות לא פשוטה, לא קלה, "השחית כל בשר את דרכו על הארץ", האנשים והבהמות הפכו להיות מאד תקועים בתוך הגשמיות שלהם, ובגלל שיש ברית אז אנחנו נשארים קיימים, אבל אם הקב"ה לא היה כורת איתנו ברית – היינו מאד נופלים עד שלא היה טעם לחיים שלנו. היינו כל כך שקועים בתאוות, כל כך יורדים למטה, עד שהיינו מרגישים שאין טעם בחיים. בזכות הברית עם הקב"ה אנחנו מרגישים שיש טעם בחיים, כי הקב"ה רוצה. אבל התחושה הפשוטה שלנו שמצד עצמנו אין טעם בחיים. אז אפשר להסתכל על שחיטה כאילו אני בהמה טורפת. גם אני כמו החיות הטורפות, רק שהקב"ה אומר – למרות שאתם כאלה – אפשר שתתקיימו.

השחיטה במקדש

אז למה הקב"ה רוצה שנקריב קרבנות? כי הוא רוצה להגיד לנו שכל המציאות הבריית, התחתונה, היא מציאות כזו שמצד עצמה לא היתה ראויה לקיום, היא היתה ראויה להישטף במבול. כל כך תקועים בתוך הגשמיות והבשריות, מאבדים צלם אנוש, נהיים כל כך מגעילים, שאין כבר חשק שזה יתקיים. כמו שאדם שטוף בתאוות וזה משגע אותו שהוא רוצה את זה וממשיך ומאבד את הטעם בחיים – כך הקב"ה אומר – המציאות לא שווה את עצמה, אין טעם. כשאנחנו מקריבים קרבנות אנחנו באים להגיד לקב"ה שהמציאות מצד עצמה היא באמת מאד מאד ירודה ונפולה, ואין לה זכות קיום, ורק בגלל שאתה רוצה שהיא תהיה קיימת – לכן יש לה זכות קיום. כאילו כל הקרבנות באים לתקן את העצבון שיש לקב"ה.

מכל מיני דרשות אחרות של פסוקים. ואולי זו כוונת חז"ל – שלעתיד לבוא כך ילמדו את הפסוקים).

מה כתוב על הקרבנות? שהם עושים ריח ניחוח. לפני המבול הוא היה עצוב, "ויתעצב אל לבו", למרות שבדרך כלל עז וחדוה במקומו. הוא אומר – בשביל מה בראתי את זה, כל היום מתעסקים בתאוות. כשאנחנו מקריבים קרבן אנחנו מגלים בתוך הקרבן הזה שאנחנו מצד עצמנו – המציאות לא שוה את הקיום שלה, היא שוה רק אם ה' רוצה אותה. כשהוא רואה שאנחנו מרגישים לא קיימים מצד עצמנו אלא רק מצד שהוא רוצה את זה – זה עושה לו נחת רוח. כשאנחנו לוקחים דבר חי ושוחטים אותו – זה אומר שהוא לא שוה את עצמו.

באמת נקרא בעוד שבועיים על עקידת יצחק, ושם באמת כתוב שהקב"ה אומר להעלות את יצחק לעולה, כלומר – תחשוב שאין לו זכות קיום אלא אם כן אני רוצה שהוא יהיה קיים, ובסוף הוא אומר שהוא רוצה שהוא יהיה קיים. גם לגבי קרבן – אתה צריך להראות שהקיום של המציאות לא מובן מאליו, לא שוה את עצמו, וזה מה שאנחנו עושים כשאנחנו מקריבים את הקרבן. זה גם כאילו אני עושה את זה לעצמי, במחשבה, וגם בפועל לבהמה, ואני אומר – שהעולם שוה רק אם הקב"ה רוצה.³⁴

זה שאנחנו שוחטים ואוכלים בשר זה כיון שאנחנו חיים במציאות שלא לגמרי שוה את עצמה. במקדש- היא שוה על ידי זה שאנחנו שוחטים וזורקים דם על המזבח, ובגבולין – זה שיריים משולחן גבוה.

חז"ל אומרים שעם הארץ לא יאכל בשר. כי אם אדם לא מרגיש את הנחת רוח של הקב"ה מהמציאות – אז הוא לא יכול להיות שותף לאכילת בשר. לאכול בשר זה כיון שאתה מרגיש את הנחת רוח שיש לקב"ה מהמציאות. אבל אם אתה אוכל בשר כי אתה טורף אותו – זה באמת לא טוב. אם אני מרגיש בשחיטה שהקיום של המציאות מצד עצמה זה ספק גדול, אבל הקב"ה רוצה שיהיה את העולם, ולכן הוא מצוה עלינו על הקרבנות – נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, כלומר:

יענישו. כך כאן – אם הקב"ה מעניש – זה שהוא עושה מבול. אבל אם אנחנו מחליטים להגיד שהמציאות שלנו לא שוה את עצמה אלא אם כן הקב"ה רוצה אותה – אז הקב"ה שמח שאנחנו עושים את זה לעצמנו.

³⁴ ניתן דוגמא: אם מורה או אבא אומר לתלמיד או לבן שלו שהוא רוצה להעניש אותו בעונש כבד, אך בינתיים – עד העונש – התלמיד העניש את עצמו על מה שהוא עשה – אז המורה או האבא כבר לא

העולם קיים בזכות זה שאני רוצה אותו למרות שמצד עצמו הוא לא כזה מלבב – ולכן אנחנו מקריבים קרבנות וגם אוכלים את הבשר, מרגישים את הנחת רוח שיש לקב"ה מהעולם – אז אפשר לאכול את הקרבנות.

שאלה: שמאלני צמחוני שבא אליך ברחוב ושואל אותך את השאלה הזו – מה אתה אומר לו?

תשובה: השאלה העיקרית היא מה אתה אומר לעצמך, לא מה אתה אומר לו... ומה אתה עונה לעצמך? תענה לעצמך – אם השאלה היא למה אתה אוכל – אז באמת העולם התחיל מזה שלא אכלו בשר. אבל ירדנו, וכעת המציאות עובדת לפי הרמה הרוחנית שהיא נמצאת בה היום.

אי אפשר להתקדם במדרגות רוחניות מוקדם מידי, כי אז אתה מתחיל לאהוב בעלי חיים ולשנוא בני אדם. וזה בגלל שבעלי חיים לא תובעים ממנו שום דבר ואדם אחר תובע ממנו משהו. ולכן הרבה פעמים אהבת בעלי החיים היא שנאת בני אדם.

שאלה: מה היחס בין היתר השחיטה לבין איסור העיקור?

תשובה: אם העיקר זה מה שיש כאן – אז אומר קהלת "ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר הם חיים עדנה. וטוב משניהם את אשר עדין לא היה". אבל אם העיקר זה שיש קב"ה – אז טוב שיש עולם. לעקר – הכוונה שחבל שכבר נולדו, אבל אם הם כבר פה – אז רחמנות, נסתדר איתם. הרחמנות הזאת קשורה לזה שאתה מסתכל על כל המציאות בדיעבד, ואז אתה מרחם מאד, מרגיש את המסכנות, חבל שנולדתי אבל עכשיו הכי חמור זה להרוג. אבל התורה אומרת – עולם חסד יבנה, זה טוב שהעולם נברא, וזה שבסוף זה יגמר – בסדר.

ומה שחז"ל אומרים 'נח לו שלא נברא' זה אם אין קב"ה. אבל אם יש קב"ה ואתה מפשפש במעשיך – אז תפשפש במעשיך ואל תהיה עסוק בלחשוב שנח לו שלא נברא.

